

УДК 657.6

Афанас'єва І.І.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту

Козько А. В.

здобувач вищої освіти, першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

ОПП «Облік і аудит»

Національний авіаційний університет (м. Київ)

РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Анотація. Акціонерні товариства функціонують задля основної мети – отримання прибутку, що є ключовим стимулом для діяльності зазначених суб'єктів господарювання. Доведено, що розподіл прибутку є стратегічно важливим процесом, оскільки він впливає на відносини між учасниками та діяльність товариства. Розглянуто національні та міжнародні особливості розподілу прибутку в акціонерних товариствах.

Ключові слова. Прибуток, акціонерне товариство, дивідендна політика, акції, капітал.

Отримання прибутку є метою діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва, критерієм оцінки ефективності діяльності та базою економічного розвитку суспільства. Основним із напрямів раціонального управління прибутком являється забезпечення ефективного розподілу прибутку. Розподіл прибутку – це процес визначення напрямків його подальшого спрямування відповідно до стратегії та завдань розвитку акціонерного товариства. Цей процес реалізується відповідно до розробленої загальної політики, ключовою складовою якої є дивідендна політика. Розподіл прибутку орієнтований на збільшення вартості капіталу та забезпечення добробуту його акціонерів. У власність акціонерів переходить чистий прибуток, який залишається в розпорядженні акціонерного товариства після виплати зобов'язань перед кредиторами та державою. Загальними зборами акціонерів приймається рішення щодо його розподілу на дивіденди та фонди покращення роботи товариства.

Згідно чинного законодавства України, виплата дивідендів власникам акцій здійснюється пропорційно до кількості цінних паперів, які їм належать. Умови виплати дивідендів, зокрема строки, способи та суми приймаються загальними зборами акціонерів та затверджуються у статуті акціонерного товариства [1].

Варто зауважити, що рішення, пов'язані з дивідендною політикою, мають вплив на низку основних показників фінансово-господарської діяльності товариства (рис. 1).

Рис. 1. Основні показники фінансово-господарської діяльності товариства, на рівень яких впливає дивідендна політика товариства

При визначенні дивідендної політики акціонерні товариства мають враховувати свої потреби в інвестиціях та чи доцільно реінвестувати частини прибутку для розвитку бізнесу і можливість формування фінансових ресурсів із інших доступних джерел.

Розглядаючи міжнародний досвід розподілу прибутку акціонерного товариства, доречно розглянути теорію щодо «іррелевантності дивідендної політики». Ф. Модільяні, М. Міллер, Ф. Блек відстоюють позицію, що немає зв'язку між обсягом виплачених дивідендів та ринковою вартістю акцій. Їхні позиції ґрунтуються на твердженні, що курс акцій формується на основі поточних та майбутніх доходів підприємства та його потенціалу зростання. З їхнього погляду, оптимальною фінансовою стратегією є відмова від виплати дивідендів, замість чого увесь прибуток спрямовується на реінвестиції. Таким чином, вони визнають самофінансування підприємства як основне джерело фінансування [2].

Одним із відомих інструментів дивідендної політики, що використовується товариствами європейських країн та США, є подрібнення акцій та викуп власних акцій акціонерним товариством. Такий механізм застосовується при високому ринковому курсі акцій та значній капіталізації. Згідно з рішенням загальних зборів акціонерів, може проводитись подрібнення акцій (спліт). Тобто, кожна акція, що була випущена товариством, замінюється на декілька акцій меншого номіналу, при цьому статутний капітал залишається незмінним [3].

Таким чином, розробка дивідендної політики повинна базуватися на індивідуальному підході до кожного акціонерного товариства, враховуючи його фінансові та економічні показники, можливості та потреби в залученні

інвестиційних ресурсів та потенційні загрози втрати контролю над ним. Основною метою формування дивідендної політики як складової процесу розподілу прибутку має сприяти економічній стійкості та підвищенню інвестиційної привабливості акціонерного товариства на довгостроковий період.

Список використаних джерел

1. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20?find=1&text=%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%BB+%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BA%D1%83#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
2. Василенко В.П. Теоретичні аспекти формування дивідендної політики підприємств України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Економічні науки». 2016. Вип. 18(1). С. 79-85.
3. Меренкова Л.О. Типи дивідендної політики підприємства та їх особливості. *Ефективна економіка*. 2016. № 12. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5328> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Financial, accounting and analytical information and audit in the system of state and corporate. management: Scientific monograph. Edited by Serhii Smerichevskyi, Tetiana Kosova. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. Антипенко Н., Рибак О., Куцев О. Фінансово - аналітична та бухгалтерська безпека страхування в ризик - орієнтованому середовищі р. 267-285. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-268-5-13>. З грифом «Рекомендовано Вченою радою НАУ». Протокол № 1 від 25.01.2023.